

САВЕЗ ПЧЕЛАРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРНЕ ГОРЕ

ПЧЕЛАРСТВО

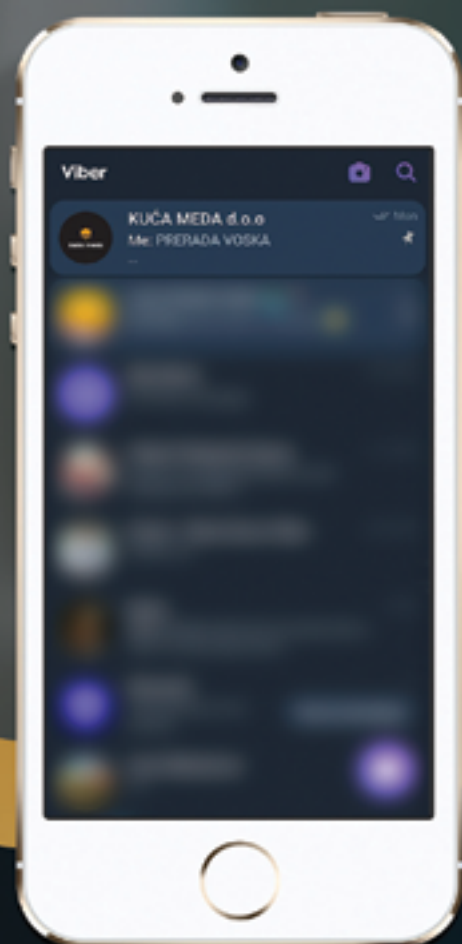
ГОДИНА XXIII * ПОДГОРИЦА, АПРИЛ 2026. * ЦИЈЕНА 1€ * ЗА ЧЛАНОВЕ УДРУЖЕЊА БЕСПЛАТАН

2026.
БИЈЕЛА
МАТИЦА

БРОЈ
280

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem **QR koda** postajete član najbrojnije pčelarske Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim Javnim pozivima i regresima vezanih za pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne instrukcije, dokumentaciju i uputstva i na taj način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne ponude iz Kuće meda. Kreiraćemo kataloge sa najpovoljnijim cijenama i popustima. Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelimo iskustva i savjete. Svi članovi grupe mogu komentarisati i učestvovati u raznovrsnim temama vezanim za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR KOD možete skenirati sa bilo kojom aplikacijom za skeniranje QR kodova.

+382 68 844 333 @kucamedacg@gmail.com

Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

ИЗ АГРОБУЏЕТА ОБЕЗБИЈЕЋЕНО 400.000 ЕУРА ЗА ПРОГРАМ УНАПРЕЂИВАЊА ПЧЕЛАРСТВА

Пчеларство у Црној Гори има дугу и богату традицију. Богатство медоносног биља у Црној Гори пружа повољне природне услове за развој ове дјелатности. Значај пчеларства огледа се у производњи меда и осталих пчелињих производа, али и у опрашивању биљака, чиме се директно утиче на повећање приноса разних воћарских, ратарских, ливадских и других култура. Унапређивање овог сектора остварује се едукацијом пчелара, мјерама за побољшање конкурентности производње и очувања здравственог стања пчелињих заједница, као и кроз селекцију, одгајивање и репродукцију матица, затим прерадом и набавком воска, набавком потребне опреме за унапређивање производње, одузимање, чување и паковање меда и других пчелињих производа. Имајући у виду постојеће стање развоја пчеларства и потребу да сектор буде конкурентан на ширем тржишту и изложен конкуренцији из ЕУ и трећих земаља, неопходно је наставити програм подршке развоју пчеларства у правцу повећања производње, оснаживања и стварања тржишно оријентисаних произвођача. Узимајући у обзир богатство медоносног биља, развој овог сектора треба да иде ка професионализацији пчелара, диверзификацији производа и промоцији органског пчеларења. На овај начин повећале би се количине произведеног меда и других пчелињих производа произведених у Црној Гори. Оствариле би се могућности за освајање нових тржишта и била би достигнута значајно већа цијена меда и других пчелињих производа. Усклађивање подршке за пчеларски сектор спроводи се постепено током претприступног периода. У складу са новим правилима ЗПП-а подршка пчеларима се спроводи кроз различите секторске интервенције. Претходно речено су довољни разлози за подршку овој дивној дјелатности, а циљеви су: набавка матица и ветеринарских љекова, побољшање конкурентности у производњи пчелињих производа, обнављање пчелињег фонда (побољшање генетског потенцијала пчелињих друштава увођењем у производњу висококвалитетних матица), очување квалитета и побољшање здравствене исправности пчелињих производа, подршка пчеларима при набавци воска, подршка пчеларима у преради и стерилизацији воска, рационализација трошкова селећег пчеларства (подршка у набавци пчеларских контејнера и приколица/ платформи за транспорт кошница), набавка кошница, дјелова кошница, пчеларског прибора и опреме и електричних ограда (чобаница), школа пчеларства и издавање часописа, као и усклађивање са ЗПП-ом Европске уније. Сходно процедури реализације, подршка се обезбеђује на основу захтјева достављеног Агенцији, а након административне и стручне контроле на терену. Реализацију на терену утврђује Агенција за плаћања у пољопривреди, руралном развоју и рибарству, Одсјек за координацију регионалних послова. За све наведене ставке подршке из Агробуџета за текућу годину обезбијеђено је 400.000 еура.

ПРОЈЕКАТ „ПОЛЛЕН ТРАЦЕ“ УНАПРЕЂУЈЕ СЕКТОР ПЧЕЛАРСТВА	4
ОДРЖАНА РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА УП „ПОДГОРИЦА“	6
У МОЈКОВЦУ ОДРЖАНА РЕДОВНА ИЗБОРНА СЈЕДНИЦА ПУ „ЦЕР“	9
ОДРЖАНА РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА БАРСКОГ УДРУЖЕЊА НВУ „ПЧЕЛА“	10
ПЧЕЛАРИ ЗАСЛАДИЛИ КОНФЕРЕНЦИЈУ	11
У ЦРНОГОРСКОЈ ПРИЈЕСТОНИЦИ ОДРЖАНА РЕДОВНА СКУПШТИНА ПД „ЦЕТИЊЕ“	12
ОДРЖАНА РЕДОВНА СКУПШТИНА ПЧЕЛАРСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ „НИКШИЋ“	14
МЕД ЈЕ СТЕРИЛАН И БЕЗ БАКТЕРИЈА	17
СКРИВЕНА ОПАСНОСТ ИЗ КОНТАМИНИРАНИХ ИЗВОРА	18
НАШ НАЧИН УЗГОЈА МАТИЦА У ОСМОРАМНИМ ДБ КОШНИЦАМА	21
АПРИЛСКИ РАДОВИ У ПЧЕЛИЊАКУ ВЕОМА ЗАХТЈЕВНИ	24

IMPRESUM

ПЧЕЛАРСТВО
STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK
IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH
ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:
Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:
Branislav Kadić (067991226)
e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
Danilo Vuković, Dragana Štović,
dr Mirjana Bojanić-Rašović,
Marjan Plantak, mr Radoslav Bele
Zečević, mr Sanida Šabotić-Adžović

POKROVITELJ:
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa Redakcije:
Grbe bb, Danilovgrad;
ŽR 510-207440-72
CKB, Podgorica
Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01. 2001. godine "PČELARSTVO" je upisano u evidenciju javnih glasila Crne Gore. Aktom Republičkog sekretarijata za informacije 04/01-355/2001. godine časopis je oslobođen obaveza plaćanja poreza na promet.

ŠTAMPA:
HKS SPEKTAR
PODGORICA

PROJEKAT „POLLEN TRACE“ UNAPREĐUJE SEKTOR PČELARSTVA

U okviru završnog događaja koji je bio posvećen projektu „Pollen Trace“, svečano je potpisan Memorandum o saradnji između Fakulteta za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju (UDG) i Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore (SPOCG). U ime Fakulteta memorandum je potpisala dekanica prof. dr Aleksandra Martinović, a u ime Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore predsjednik Radule Miljanić. Memorandum je potpisan sa ciljem međusobne saradnje u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane, daljeg razvoja i unapređenja sektora pčelarstva, saradnje na polju naučnoistraživačke

djelatnosti, organizacije zajedničkih događaja te promocije crnogorskog meda. Između ostalog, memorandumom je predviđen popust na analize meda u Laboratoriji za kvalitet i bezbjednost hrane svim članovima Saveza, čime se konkretno podržavaju domaći proizvođači u obezbjeđivanju dokaza o kvalitetu i autentičnosti svog proizvoda. Na ovaj način nastavljaju se zajedničke aktivnosti na unapređenju kvaliteta i autentičnosti crnogorskog meda!

Na Univerzitetu Donja Gorica (UDG), 26. marta uspješno je održan završni sastanak i predstavljanje rezultata projekta „Pollen Trace“ („Tragovi

polena”), koji je finansiran od strane Fonda za inovacije Crne Gore. Ovom događaju su prisustvovali proizvođači meda iz naše zemlje, kao i predstavnici akademske zajednice. Projekat „Pollen Trace” vezan je za jedan od najvažnijih crnogorskih proizvoda – med – i primjenu savremenih AI tehnologija za potvrdu njegove autentičnosti kroz prepoznavanje polenovih zrna. U okviru projekta, čiji je rukovodilac Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju, razvijeno je konkretno rješenje zasnovano na izgradnji velikog dataseta mikroskopskih slika polena i razvoju AI modela za automatsku de-

OBLASTI SARADNJE

Saradnja će se u zavisnosti od raspoloživih sredstava i potreba obje institucije, potpisnice ovog Memoranduma, odvijati u:

a) oblasti obrazovanja – kroz organizovanje stručnih predavanja, radionica, obuka i praktične nastave za studente i članove Saveza;

b) naučnoistraživačkoj oblasti – posebno u segmentima kvaliteta i bezbjednosti pčelinjih proizvoda, tehnologija prerade, kontrole autentičnosti i zaštite okoline;

c) oblastima stručne i tehničke saradnje – uključujući razvoj zajedničkih projekata, usavršavanje proizvodnih praksi, razmjenu stručnjaka, kao i podršku pčelarskom sektoru kroz analize, savjetodavni rad i druge aktivnosti od obostranog interesa

tekciju polena u medu. Time su stvoreni uslovi za proof-of-koncept koji potvrđuje da je automatizovana analiza polena tehnički izvodljiva. Kroz projekat su ojačani kapaciteti za obradu i organizaciju podataka, nabavljena je potrebna oprema i obezbijeđen pristup alatima koji omogućavaju automatizaciju određenih procesa i dobijanje kvalitetnijih rezultata. Ovim povodom posebno je istaknuta važnost povezivanja istraživačkog rada sa konkretnom primjenom u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane, kao i saradnja sa privredom.

PREZENTACIJA

Na sastanku, analitičarka u Laboratoriji za kvalitet i bezbjednost hrane Sanja Savković predstavila je Laboratoriju, analize koje se u njoj izvode, kao i primijenjene metode, uključujući melisopalinologiju i moderne analitičke pristupe u ocjeni kvaliteta i autentičnosti meda. Saradnik na projektu dr Stevan Čakić predstavio je AI model razvijen u okviru projekta „Pollen Trace”, demonstrirajući mogućnosti automatske detekcije i klasifikacije polenovih zrna kao osnove za verifikaciju porijekla i autentičnosti meda. Tokom projekta, članovi ekspertskog tima organizovali su i terenske posjete proizvođačima meda širom Crne Gore. U Baru su posjetili Nenada Nikolića, predsjednika Udruženja pčelara Bara, i njihovu Api-komoru, kao i gazdinstvo porodica Redžepović i Žalac, dok je u Tivtu posjećena porodica Stevana Miljanića. Ove posjete bile su od izuzetnog značaja za razumijevanje potreba sektora i uspostavljanje direktne saradnje između nauke i prakse.

Govoreći o spoju melisopalinologije i vještačke inteligencije u službi savre-

POSEBNE POGODNOSTI ZA ČLANOVE SPOCG

U članu 12. potpisanog memorandum kaže se da u cilju unapređenja pčelarske proizvodnje i jačanja sektorske saradnje Fakultet omogućava svim članovima SPOCG posebne pogodnosti prilikom korišćenja laboratorijskih usluga. Fakultet se obavezuje da:

- a) svim članovima Saveza odobri popust od 15% na cijene analiza meda i drugih pčelinjih proizvoda koje se obavljaju u laboratoriji Fakulteta;
- b) u skladu sa tehničkim mogućnostima obezbijedi prioritarnu obradu uzoraka dostavljenih od strane članova SPOCG;
- c) redovno informiše SPOCG o aktuelnim cjenovnicima i uslovima pružanja laboratorijskih usluga.

SPOCG se obavezuje da:

- a) Fakultetu dostavlja ažuriran spisak aktivnih članova koji imaju pravo na popust;
- b) informiše svoje članove o procedurama pravilnog uzorkovanja, pakovanja i dostavljanja uzoraka laboratoriji Fakulteta.

menog pčelarstva, Savković je istakla da med nije samo prirodni zaslađivač, naprotiv, on je, prema njenim riječima, složena biološka arhiva, koja čuva informacije o biljkama, geografskom području i uslovima sredine u kojoj je nastao.

Svako zrno polena prisutno u medu predstavlja „otisak prsta” biljke iz koje potiče nektar, što omogućava precizno utvrđivanje njegovog botaničkog i geografskog porijekla. Upravo na tome se zasniva melisopalinologija – naučna disciplina koja proučava polen u medu i danas predstavlja zlatni standard za potvrdu autentičnosti meda. Međutim, iako izuzetno pouzdana, ova metoda ima svoje izazove – zahtijeva mnogo vremena, specijalizovanu opremu i visoko stručno znanje analitičara. U Crnoj Gori je razvoj ove oblasti dobio snažan institucionalni okvir kroz rad Laboratorije za kvalitet i bezbjednost hrane (Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju, Univerzitet Donja Gorica),

koja je akreditovana prema standardu ISO 17025 i predstavlja prvu i jedinu laboratoriju u zemlji ovlašćenu za procjenu autentičnosti meda na osnovu polena. Analize su pokazale da crnogorski med karakteriše izuzetna raznovrsnost u polenskim tipovima, što potvrđuje bogatstvo flore i veliki potencijal domaćeg pčelarstva. Tradicionalna melisopalinološka analiza podrazumijeva pripremu uzorka, centrifugiranje, mikroskopsko posmatranje i ručnu identifikaciju polena. Ovaj proces je spor i zavisi od iskustva stručnjaka. Kako bi se prevazišli ovi izazovi, razvijen je projekat „Pollen Trace”, koji je finansiran od strane Fonda za inovacije Crne Gore, i koji uvodi vještačku inteligenciju u proces analize polena. Cilj projekta je stvaranje bržeg i automatizovanog sistema kroz 1.100 uzoraka (600 meda i 500 biljaka), preko 33.000 mikroskopskih slika, standardizovano snimanje (Olympus BX43, 400×) i anotaciju pomoću „Roboflow” platforme. Prvi rezultati pokazuju da je model YOLOv11 postigao preciznost od 84% na odziv od 88%, te mAP@50: 97% i mAP@50–95: 84%. Ovakvi rezultati samo potvrđuju potencijal automatizacije analize i samim tim takve prednosti uključuju bržu analizu, veću pouzdanost, zaštitu od falsifikata i jačanje povjerenja potrošača, naglasila je Savković i zaključila da spoj melisopalinologije i vještačke inteligencije predstavlja budućnost kontrole kvaliteta meda i značajan korak naprijed za pčelarstvo u Crnoj Gori.

B.K.

SVE BOLJI, AMBICIOZNIJI I MASOVNIJI

Poslije prijatnog i nada-sve iskrenog druženja u restoranu „Kristal”, redovna godišnja skupština PU „Podgorica” održana je u multimedijalnoj sali „Kuće meda”, u prisustvu gotovo svih delegata mjesnih podružnica i predsjednika SPOCG, Radula Miljanića. Prisutnima je dobrodošlicu poželio predsjednik Skupštine, Mirko Šćepanović, koji je, prije upoznavanja sa dnevnim redom, zamolio da se minutom ćutanja oda počast članovima koji su se preselili u draga sjećanja i lijepe uspomene svojih kolega. Zatim je predsjednik Udruženja, Milan Bracanović, u kratkim crtama predstavio rad u prethodnoj godini, ističući da je riječ o nastavku započetih, ali i o realizaciji niza novih aktivnosti.

Dugogodišnji kontinuitet u radu predstavlja jednu od osnovnih karakteristika po kojoj je naše udruženje prepoznato, pri čemu se svake godine ulažu dodatni naponi kako bi se taj kontinuitet održao i unaprijedio, posebno u segmentu finansijske održivosti. Upravni odbor Udruženja, zajedno sa predsjednikom Skupštine i sekretarom, svoje aktivnosti usmjerio je na nekoliko ključnih zadataka s ciljem unapređenja rada i daljeg razvoja Udruženja. Posebno želimo naglasiti da je radu i funkcionisanju u velikoj mjeri doprinio i značajan broj pčelara, na čemu im se ovom prilikom zahvaljujem. Svojim radom i otvorenošću prema svim pčelarima nastojali smo da što veći broj njih uključimo u aktivnosti Udruženja. U 2025. godini imali smo 251 učlanjenog pčelara, što je, u današnjim uslovima funkcionisanja i u poređenju sa drugim udruženjima, zavidan broj. Kontinuirano radimo na podmlađivanju članstva, pa smo u prethodnoj godini dobili 20 novih članova. Kroz svoje aktivnosti nastojimo da pčelari prepoznaju Udruženje po kvalitetnim i konkretnim idejama, što potvrđuje i

njihovo interesovanje za učlanjenje. Ovaj broj članova predstavlja snažan podsticaj mlađim ljudima koji se bave pčelarstvom ili planiraju da se njime bave, da postanu dio Udruženja. To potvrđuje i trend učlanjivanja u tekućoj godini. Posebnu pažnju posvećujemo pčelarima sa kontinuitetom članstva, kao i starijim pčelarima (preko 80 godina), koji su plaćali samo dio članarine koji pripada Savezu. Takvih članova imali smo 12. Važno je istaći i dobru saradnju sa SPOCG. Putem naša dva predstavnika u Upravnom odboru Saveza, predsjednika Skupštine, kao i delegata, dajemo pun doprinos njegovom radu. Takođe, ostvarena je odlična saradnja sa „Kućom meda”, što potvrđuje i činjenica da pčelari našeg udruženja u velikoj mjeri koriste njene usluge, u čemu prednjačimo u odnosu na druga udruženja. Ipak, izostaje očekivani otkup meda u godinama kada naši članovi imaju viškove i očekuju da ih plasiraju putem ove institucije. Kada je riječ o ostvarivanju prava na subvencije Ministarstva poljoprivrede, svi pčelari koji žele da ostvare ovo pravo dužni su da uplate članarinu do 31. marta, do kada je

Udruženje obavezno da Savezu uplati pripadajući dio članarine i dostavi spisak članova sa potrebnim podacima. Nakon toga određuju se kvote po udruženjima, pa naknadno učlanjenje ne podrazumijeva i pravo na subvencije. Stoga pozivamo sve članove koji još nijesu uplatili članarinu za tekuću godinu da to učine u što kraćem roku, ukoliko žele da zadrže status člana i ostvare pravo na subvencije. Takođe, podsjećamo da svi pčelari koji žele da koriste mjere podrške moraju biti registrovani u Upravi za bezbjednost hrane, kao i kao poljoprivredno gazdinstvo u MPRR, što je većina naših članova već ispunila. Iz programa subvencija Ministarstva poljoprivrede, pčelarima našeg Udruženja isporučeno je: 1.910 doza lijeka Apigard, 1.098 doza Apilajf vara, 223 doze Varoreda i 108 Furmiton ploča. Primjetan je značajan porast potražnje za Apigardom i Apilajf varom, dok je interesovanje za lijekom Varored ostalo na prošlogodišnjem nivou. Kompletna količina lijekova preuzeta je iz ovlašćene ambulante i raspodijeljena prijavljenim pčelarima u kancelariji Udruženja.

Takođe, isporučeno je 1.165 regresiranih matica (od ukupno odobrenih 1.200). Pčelarima je bilo omogućeno da naruče matice po sopstvenom izboru, od proizvođača sa liste ovlašćenih koju je objavilo Ministarstvo. Opšti utisak je da se kvalitet matica iz godine u godinu poboljšava, iako i dalje postoje različita mišljenja. Raspodjela matica za naše članove vršena je u kancelariji Udruženja — zaključio je Bracanović.

POSJETE, SLAVA I SAJMOVI

Kada je riječ o realizaciji programskih aktivnosti, Bracanović podsjeća da su u februaru organizovali tradicionalnu posjetu sajmu pčelarstva u Beogradu, gdje je 28 članova imalo priliku da se upozna sa najnovijim dostignućima u ovoj oblasti.

Na putu ka Beogradu, na poziv našeg pobratimskog udruženja iz Kragujevca, organizovali smo druženje sa pčelarima iz drugih udruženja centralne Šumadije. U aprilu je održana redovna izborna Skupština našeg Udruženja, kojoj je prisustvovalo 65 delegata, uz značajan broj gostiju. Slava pčelara Podgorice – „Spasovdan“ obilježena je 9. maja na platou osnovne škole u Lijevoj

Rijeci. Naša podružnica sa tog područja, zajedno sa Upravnim odborom, uložila je velike napore da manifestacija protekne u najboljem redu. Pored ostalih gostiju, prisustvovali su i predstavnici udruženja pčelara iz Kragujevca. Povodom pčelarske slave organizovano je i dobrovoljno davanje krvi u saradnji sa odjeljenjem za transfuziju krvi KBC-a, na koje se odazvalo šest pčelara. Od 8. do 11. avgusta Savez pčelarskih organizacija organizovao je studijsko putovanje u Švajcarsku, uključujući posjetu pčelarima kantona Obvalden. Učešće na ovom izuzetno dobro organizovanom putovanju uzelo je i šest članova našeg Udruženja, što je bila odlična prilika za razmjenu iskustava i sticanje novih znanja. Saradnja sa nadležnom službom Glavnog grada u protekloj godini može se ocijeniti kao veoma uspješna i korisna za sve pčelare i Udruženje. Pčelari su imali mogućnost da

ČESTITKE

Među brojnim gostima i prijateljima iz drugih crnogorskih udruženja, na prigodnom koktelu bili su i predsjednik SPO-CG Radule Miljanić, kao i rukovoditeljka Službe za podršku poljoprivredi i ruralnom razvoju Glavnog grada, Zorica Pavićević, sa saradnikom mr Petrom Nuculovićem. Saglasni su u ocjeni da ovo Udruženje, kao najbrojnije u državi, daje nemjerljiv doprinos razvoju i unapređenju pčelarstva, ne samo u Podgorici već i u Crnoj Gori u cjelini.

Istakli su i da će, u skladu sa svojim mogućnostima, nastaviti da pružaju materijalnu i finansijsku podršku radu Udruženja, kako bi ono i ubuduće uspješno realizovalo projekte u interesu pčelara i razvoja pčelarstva.

prijave broj pčelinjih društava i ostvare subvenciju u iznosu od 4 eura po društvu, odnosno 8 eura za pčelinjake opremljene GPS uređajem. Takođe, Glavni grad je u određenom procentu učestvovao u sufinansiranju naših planiranih aktivnosti. Tradicionalnu manifestaciju „Podgorički dani meda“ organizovali smo po trideset prvi put, a ove godine, u skladu sa odlukom Upravnog odbora, zajedno sa Udruženjem „Crnogorska pčela“ iz Podgorice. Manifestacija je održana od 16. do 18. oktobra, uz prisustvo velikog broja izlagača i gostiju. Tokom godine imali smo obavezu i čast da posjetimo i druge sajmove i pčelarske slave koje su organizovala udruženja širom Crne Gore, bilo kao gosti ili učesnici. Nastavili smo i uspješnu saradnju sa brojnim institucijama, organizacijama i medijima, u okviru koje nije izostala ni naša humanitarna aktivnost. Kada je riječ o edukaciji i informisanju pčelara, važno je istaći značaj časopisa „Pčelarstvo“, uz napomenu da bi, po našem mišljenju,

hvaljujući odgovornom pristupu članova Upravnog odbora, plan je podijeljen u tri cjeline: tekući poslovi, organizacija i realizacija pčelarskih manifestacija, te edukacija pčelara i zdravstvena zaštita pčela. Pod tekućim poslovima podrazumijeva se aktivno učešće i pružanje pomoći pčelarima u nabavci regresiranih lijekova i pčelarske opreme putem javnih poziva MPŠV, u saradnji sa Savezom pčelarskih organizacija Crne Gore i „Kućom meda“. Takođe, planirano je intenziviranje okupljanja pčelara u podružnicama radi identifikovanja problema i njihovog efikasnog rješavanja, kao i pružanje pomoći na pčelinjacima kada je to potrebno. Poseban akcenat biće stavljen na stvaranje što boljih uslova za učenje novih članova, kao i na njihovo informisanje o benefitima članstva. Plan predviđa i nastavak saradnje sa Savezom, „Kućom meda“ i svim pčelarskim organizacijama u Crnoj Gori, s ciljem uspostavljanja ujednačenih kriterijuma

i principa rada.

Takođe, planiran je nastavak i unapređenje saradnje sa institucijama Glavnog grada i državnim organima, kao i sa preduzećima i nevladinim organizacijama koje mogu doprinijeti radu i razvoju Udruženja, posebno u finansijskom segmentu. U tom kontekstu, predviđeno je i pokretanje zajedničkih projekata sa relevantnim partnerima,

kroz koje bi pčelarstvo bilo značajnije zastupljeno. Važan segment čini i saradnja sa medijima, posebno sa redakcijom časopisa „Pčelarstvo“, uz podsticanje članova Udruženja da aktivnije učestvuju u pripremi i objavljivanju stručnih i informativnih tekstova. Takođe, planirano je očuvanje dostignutog nivoa humanitarnih aktivnosti, uz nastojanje da se one dodatno unaprijeđe. Plan obuhvata i organizaciju distribucije matica i lijekova obezbijeđenih kroz agrobudžet Ministarstva poljoprivrede, kao i raspodjelu drugih vidova podrške namijenjenih pčelarima. Predviđeno je i redovno održavanje Skupštine Udruženja.

Sve navedene aktivnosti, prema predloženim tačkama dnevnog reda, dobile su jednoglasnu podršku delegata. Na prijedlog Mirka Šćepanovića, za novog člana Nadzornog odbora jednoglasno je izabran Dragan Pejanović, koji će u ovom tijelu sarađivati sa Nadom Malidžan i Perom Miloševićem.

B.K.

stručni dio mogao biti dodatno unaprijeđen. Ističemo i dobru saradnju sa glavnim i odgovornim urednikom časopisa, koji je pratio većinu naših aktivnosti i vjerno ih prenosio u mjesječniku. Što se tiče saradnje sa opštinskim i državnim institucijama, ponovo ističemo značaj podrške nadležne službe Glavnog grada Podgorica, koja je u velikoj mjeri doprinijela realizaciji aktivnosti u izvještajnom periodu, a najavila je i veća izdvajanja za pčelarstvo u 2026. godini. Za razliku od toga, saradnja sa nadležnim ministarstvom nije bila na zadovoljavajućem nivou. Tokom 2025. godine, uprkos dostavljenim troškovnicima za sve manifestacije, uplaćeno je svega 1.000 eura, uz obrazloženje da nijesu nadležni za finansiranje rada udruženja ovog tipa — pojasnio je Bracanović

TRI GRUPE AKTIVNOSTI U PLANU RADA ZA 2026.

Shodno dosadašnjim planovima, pažljivo je koncipiran i novi plan rada za tekuću godinu. Za-

ŽARKO RAIČEVIĆ NOVI PREDSDJEDNIK

U Mojkovcu je 20. marta održana redovna i izborna sjednica Udruženja pčelara „Cer“, na kojoj su delegirani članovi razmatrali dosadašnji rad, finansijsko stanje i izabrali novo rukovodstvo.

Sjednicu je otvorio Rade Medojević, koji je u uvodnom obraćanju pozdravio prisutne i predočio dnevni red, koji je jednoglasno usvojen.

Nakon toga obratio se dosadašnji predsjednik udruženja, Velibor Cmiljanić, koji se zahvalio članovima na uspješnoj saradnji u prethodnom

periodu, ističući da mu je bila čast da predvodi Udruženje i saraduje sa posvećenim pčelarima i uzornim domaćinima. Novom rukovodstvu poželio je mnogo uspjeha u daljem radu.

Blagajnik Zoran Bošković podnio je godišnji finansijski izvještaj o prihodima i rashodima, naglašavajući transparentnost i stabilnost rada Udruženja, te je takođe uputio čestitke budućem rukovodstvu.

Prisutnima se obratio i predsjednik Upravnog odbora, Đorđije Smolović, koji je zahvalio članovima na dosa-

dašnjoj saradnji i ukazao na značaj postojanja i razvoja ovakvih udruženja, posebno ističući potrebu za što većim uključivanjem mladih u pčelarstvo i aktivnosti Udruženja.

Nakon uvodnih obraćanja pristupilo se izboru novog rukovodstva. Za predsjednika udruženja jednoglasno je izabran Žarko Raičević, za potpredsjednika Marinko Medojević, dok je funkcija predsjednika skupštine povjerena Radu Medojeviću.

U narednom mandatu predsjednik Upravnog odbora i dalje će biti Đorđije Smolović. Ulogu sekretara obavljaće Aleksandar Vuković, a blagajnika Zoran Bošković.

PRIORITETI- SARADNJA I EDUKACIJA

Za članove Upravnog odbora izabrani su Đorđije Smolović, Dragan Smolović, Andrija Pejović, Ristan Minić, Svetlana Mrdović, Dalibor Vasić i Velibor Cmiljanić. Na kraju sjednice, prisutnima se ponovo obratio predsjednik Upravnog odbora, Đorđije Smolović, istakavši da pčelarstvo nije samo proizvodnja, već i način očuvanja prirode i zajedništva među ljudima.

Naše udruženje je dokaz da se predanim radom i međusobnom podrškom mogu postići značajni rezultati. U narednom periodu nastavićemo da jačamo saradnju među članovima, radimo na edukaciji i stvaramo još bolje uslove za razvoj pčelarstva u Mojkovcu i šire — dodao je Smolović. Novoizabrani predsjednik Žarko Raičević obratio se prisutnima i zahvalio članovima Udruženja na ukazanom povjerenju.

Nastavićemo da radimo na jačanju pčelarstva u našem kraju, unapređenju proizvodnje i edukaciji članova. Poseban fokus biće na uključivanju mladih i očuvanju tradicije pčelarstva, uz praćenje savremenih trendova i podršku svakom pčelaru. Vjerujem da ćemo zajedničkim radom ostvariti još bolje rezultate u narednom periodu — zaključio je Raičević.

B.K.

BEZ PRIMJEDBI NA RAD I POSLOVANJE

U skladu sa višegodišnjom tradicijom, uobičajeni termin za održavanje redovne Skupštine barskog udruženja NVU „Pčela“ i ovoga puta bio je kraj marta. Bilo da je riječ o simbolici ili nekom drugom običaju, jedno je sigurno da ovim činom pčelari sa pjene od mora nagovještavaju uspješno i medno proljeće. Kao i na prethodnim zasjedanjima, čitav tok sjednice bio je uglavnom posvećen izvještajima o radu i poslovanju Udruženja za proteklu godinu.

Sjednicu je otvorio predsjednik

Nenad Nikolić i, nakon konstatovanja kvoruma i usvajanja dnevnog reda, predložio članove radnog predsjedništva. Nakon izbora, predsjedavajući Skupštine Milan Čelebić nastavio je da vodi sjednicu.

Izvještaj o radu podnio je predsjednik Nikolić i u svom izlaganju naglasio da je Udruženje realizovalo planirane godišnje aktivnosti, što se prije svega odnosi na nabavku i podjelu regresiranih matica (Udruženje je u potpunosti iskoristilo dodijeljenu kvotu), nabavku i podjelu regresiranih

ljekova, kao i organizovanu nabavku i podjelu hrane za pčele (invertni sirup i pogače). Rukovodstvo Udruženja je na tematskim sastancima (koji su, nažalost, slabo posjećeni) i putem viber grupe redovno obavještavalo članove o javnim pozivima Ministarstva i Opštine, kao i o svim aktuelnim događajima vezanim za pčelarstvo. U saradnji sa SPOCG-om organizovano je i predavanje kolege Elvira Čuture iz BiH.

Takođe, Nikolić se osvrnuo na dobru saradnju sa matičnim savezom, lokalnom upravom i „Kućom meda“, te podsjetio da su delegati Udruženja aktivno učestvovali u radu sjednice Skupštine Saveza. Svoje izlaganje završio je napomenom da bi u realizaciju planiranih aktivnosti trebalo uključiti što veći broj članova.

O finansijama za 2025. godinu govorio je sekretar Udruženja Miloš Rakočević. Istakao je da Udruženje, radi ispunjavanja zakonske obaveze u vezi sa završnim računom, već nekoliko godina angažuje licenciranog

računovođu. U finansijskom izvještaju dominiraju dvije stavke: u prihodima članarina, a u rashodima članarina za Savez. Ostale stavke ne predstavljaju značajne iznose. Diskusije po izvještajima nije bilo i oni su jednoglasno usvojeni.

OGROMNI GUBICI

Predsjedavajući se u nastavku sjednice osvrnuo na plan za tekuću godinu, ističući da njegovu osnovu treba da čine redovne godišnje aktivnosti koje je predsjednik naveo u Izvještaju za prethodnu godinu.

Na kraju, predsjedavajući je upoznao prisutne sa velikim gubitkom pčelinjih društava kod kolege Riza Madžurića. Na njegovo pismeno obraćanje Udruženju formirana je radna grupa iskusnijih pčelara, koja je obišla pčelinjake, pregledala određeni broj košnica i o tome sačinila izvještaj. Na dva pčelinjaka konstatovani su gubici od preko 200 društava, odnosno više od 90%. Smatrajući slučaj veoma ozbiljnim, radna grupa je predložila određene zaključke. Izvještaj je dostavljen Savezu, a sa njegovim sadržajem upoznato je i članstvo Udruženja.

U saradnji sa Savezom i „Kućom meda“ urađena je laboratorijska analiza uzoraka pčela uzetih sa dva pčelinjaka, zbog sumnje da, pored uticaja varoe, može postojati i drugo oboljenje. Nalaz je potvrdio prisustvo nozeme.

U raspravi je učestvovao veći broj prisutnih. Sumirajući iznesena mišljenja, zaključeno je da varoa prouzrokuje ogromne gubitke u pčelinjim zajednicama, kako direktno tako i indirektno, te da borbu protiv nje treba podići na znatno viši nivo. Takođe je zaključeno da istovremeno prisustvo druge bolesti (utvrđena nozema) ukazuje na potrebu da se nadležne institucije za kontrolu i unapređenje pčelarstva, posebno one zadužene za zdravlje pčela, ozbiljnije uključe u ispitivanje uzroka pomora, što bi predstavljalo osnovu za prevenciju i blagovremeno suzbijanje ovih problema.

Na kraju sjednice, sekretar je upoznao prisutne sa formiranjem nove viber grupe u kojoj će biti isključivo članovi Udruženja

B.K.

U BARU PREDSTAVLJEN PROJEKAT „UNAPREĐENJE ODRŽIVOSTI RAZVOJA TURIZMA CRNE GORE“

PČELARI ZASLADILI KONFERENCIJU

Kuća maslina u Starom Baru okupila je, u organizaciji Klaster centra za razvoj turizma, turističke poslenike, predstavnike diplomatskog kora i međunarodne zajednice, uspješne preduzetnike, kao i predstavnike državne uprave i privatnog sektora, na konferenciji „Unapređenje održivosti razvoja turizma Crne Gore“. Na ovom skupu čule su se poruke o značaju projekata poput ovog u povezivanju zajednice, stvarnim prilikama u turizmu, značaju očuvanja životne sredine, ali i autentičnih lokalnih proizvoda i iskustava.

Tim povodom, predsjednica i menadžerka Klastera za razvoj turizma, Željka Krivokapić-Milićević, zahvalila je učesnicima na dolasku i riječima podrške, ističući da je ideja projekta proistekla iz same suštine naše države, koja nije samo, kako je navela, destinacija, već zemlja divlje i očuvane prirode, malog, ali posebnog naroda dobrih namjera i iskrenog gostoprimstva.

Svečanu konferenciju uveličali su izvođači kulturno-umjetničkog programa, slikari, predstavnici kulturne baštine i mini-sajam organskih proizvoda. Učesnici su uživali i u domaćim ukusima i osvježenju lokalne gastronomije, što je svakako zasluga vrijednih ruku iz Udruženja „Šestani“.

Pored jednog od štandova zatekli smo predsjednika barskog udruženja „Pčela“, Nenada Nikolića, i njegovu suprugu Slađanu, koja je za ovaj događaj pripremila izvanredne priganice sa njihovim visokokvalitetnim medom, čak sa tri lokacije.

Pridružio im se i predsjednik SPO-CG-a, Radule Miljanić, tek da razmijene mišljenja i porazgovaraju o aktuelnim zbivanjima u crnogorskom pčelarstvu, uz obostranu konstataciju da ovakvi i slični skupovi značajno doprinose razvoju i afirmaciji jednog od najljepših čovjekovih hobija i zanimanja.

B.K.

MITAR LAGATOR I DALJE NA ČELU UDRUŽENJA

U restoranu „Kole“ početkom marta održana je redovna Skupština pčelarskog društva „Cetinje“, na kojoj se predsjednik Jovo Jovanović obratio prisutnima i pozdravio goste iz pčelarskih organizacija Nikšić, Podgorica i Danilovgrad, kao i predstavnike matičnog saveza. Skupštinu je otvorio minutom ćutanja u znak sjećanja na preminule članove koji su za života pružili nemjerljiv doprinos razvoju i prosperitetu pčelarstva ne samo u crnogorskoj prijestonici, nego i našoj zemlji uopšte. Takođe, on je podsjetio da je ovo izborna godina i da treba staviti na glasanje prijedlog za predsjednika udruženja. Po prvoj tački dnevnog reda na glasanje je stavio zapisnik sa prethodne sjednice Skupštine, koji je

jednoglasno usvojen. Pod tačkom dva uslijedilo je razmatranje Izvještaja o radu Društva u prethodnoj godini, koji je saopštio predsjednik pčelarskog društva Mitar Lagator. Nakon što je pozdravio domaće i goste, kazao je da je rad Društva u 2025. godini otpočeo realizacijom nabavke regresiranih ljekova. Takođe realizovana je nabavka i podjela regresiranih matica, organizovana je manifestacija „Miris lipa i meda“, obavještavani su pčelari o svim dešavanjima putem vajber grupe i lično, kao i o svim javnim pozivima, nabavkama i slično. Podsjetio je da je registracija gazdinstva kod Uprave za bezbjednost hrane osnov za dobijanje premija od strane resornog ministarstva ili ostvarivanje prava u drugim javnim pozivima.

Nakon usvajanja Izvještaja o radu, uslijedilo je izlaganje Finansijskog izvještaja koji je predstavio sekretar Društva Vasko Vicković. On je napomenuo da je račun optimalan shodno sredstvim i protoku iz prethodnih godina, ali i da su izostala sredstva prijestonice od oko 1.500 eura, čiju uplatu očekuju u narednom periodu. Nije bilo primjedbi i Izvještaj je jednoglasno usvojen. Po četvrtoj tački dnevnog reda na glasanje je stavljen prijedlog o izboru predsjednika Društva, ali i Upravnog odbora. Osim dosadašnjeg predsjednika Mitra Lagatora nije bilo drugih kandidata voljnih da preuzmu ovu obavezu. Prijedlog je jednoglasno usvojen, a predsjednik je predložio Upravni odbor sa izborom jednog novog člana – Bojana Bra-

canovića, tako da će, pored njega i Lagatora, u ovom organu i dalje biti Vasko Vicković, Borislav Pravilović i Mitar Đukanović. Nakon tog usvajanja, uslijedio je izbor Nadzornog organa Društva, čiji sastav u novom sazivu ostaje nepromijenjen i čine ga Ivan Vujanović, Veselin Gardašević i Miodrag Vulaš.

DRUŽENJE I ISKUSTVO

Predsjednik Skupštine je iskoristio momenat da preda riječ predsjedniku Saveza Radule Miljaniću. Ovom prigodom on je pozdravio prisutne i kazao da uvijek rado dolazi kao uvaženi gost. On je uputio čestitke ponomo izabranom predsjedniku Mitru Lagatoru. Kazao je da bi trebalo da sredstva javnih poziva budu na nivou prethodne godine, ali da agrobudžet

još nije usvojen. Svota za opremu i košnice bi trebalo da bude povećana sa 150.000 na 200.000 eura, a prijedlog je razmatran da se povećaju sredstva namijenjena prevoznim sredstvima i prikolicama za pčelarstvo. U skladu sa propisima Evropske unije najvjerovatnije će pčelari ove godine uplaćivati puni iznos sredstava koji je predviđen za ljekove. Predsjednik se tokom pregovora sa Agencijom za plaćanje zauzeo da se poveća podsticaj sa 70% na 80%, odnosno da je to procenat sredstava koja će kasnije biti uplaćena i vraćena pčelaru. Do sada je bila praksa da se oprema i vosak mogu uzimati profakturom do javnog poziva, a i dalje će to biti omogućeno. Poželio je uspješnu i srećnu 2026. godinu svim pčelarima. Pod tačkom razno predsjednik Skupštine Jovo Jovanović je ponudio prisutnima

riječ. Vukašin Đurović, pčelar iz Markovine, branio je i hvalio crnogorski med koji, prema njegovim riječima, nema adekvatno mjesto među ostalim proizvodima, a koji svojim kvalitetom zaslužuje i prednjači u svijetu. On se osvrnuo na izuzetno nisku cijenu meda i izrazio žaljenje za ogromnim trudom koji se ne cijeni i ujedno predložio da se povuče iz udruženja što čitav skup nije odobrio jer je dijelio isto mišljenje. Predsjednik Saveza Radule Miljanić je kazao da slobodno tržište donosi takva iskušenja, ali da je otkupna cijena meda u Crnoj Gori značajno viša od one koja je uglavnom zastupljena u regionu. Predsjednik Skupštine Jovo Jovanović je rekao da neka pčelarski naprednija društva, kao recimo Slovenija, ne mogu postići organizaciju i ujedinjenost kao što se to radi u pčelarstvu Crne Gore. On je podsjetio na potrebu da se organsko pčelarstvo populariše kako bi se pčelarstvo Crne Gore prilagodilo propisima i tržišnoj konkurentnosti Evropske unije. Dalje za riječ se javio Rade Radović, koji je čititao predsjedniku udruženja Mitru Lagatoru i njegovim saradnicima. Pomenuo je da je svrha ovakvih okupljanja da se pčelari druže i ponesu lijepa iskustva. Pored ostalog, istakao je da je od 1989. godine do danas napravljen ogroman pomak u organizaciji Saveza čiji je teret nosio Radule Miljanić. Istakao je i važnost Kuće meda u centralizaciji i blagovremenom servisiranju potreba, te pristupačnim cijenama i usluzi koju pruža. Kazao je da su ove godine pčele mnogo bolje izašle iz zime u odnosu na prethodne godine i poželio svima uspješnu pčelarsku godinu. Vukašin Đurović se još jednom javio za riječ i ponovio inicijativu da ovo društvo nosi naziv po Svetom Petru Cetinjskom.

M. Đ. i B.K.

AKTIVNOSTI REALIZOVANE U SKLADU SA PROGRAMSKIM OBAVEZAMA

U prepunoj sali restorana „Kastel“, u prisustvu preko stotinu pčelara i gostiju, 12. marta održana je redovna Skupština pčelarske organizacije Nikšić. Pored Radula Miljanića, predsjednika Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore, ovaj događaj uveličali su i prijatelji iz pčelarskih organizacija sa Cetinja, dvije pčelarske organizacije iz Podgorice, kao i gosti iz Danilovgrada i Šavnika.

Skupštinu je otvorio Vojin Đukanović, posebno pozdravljajući sve prisutne, naročito Radula Miljanića, goste iz navedenih pčelarskih organizacija, kao i predstavnike sredstava informisanja, među kojima je bio i glavni i odgovorni urednik časopisa Pčelarstvo, Branislav Kadić.

Nakon usvajanja dnevnog reda, pristupilo se radnom dijelu Skupštine. Najprije su podnešeni izvještaji o radu za 2025. godinu, finansijski izvještaj i izvještaj Nadzornog odbora. Izvještaj o radu najmasovnije i najorganizovanije pčelarske organizacije u Crnoj Gori podnio je predsjednik UO, Miodrag Radulović, koji je opširno obradio sve aktivnosti nikšićkih pčelara u prethodnoj godini.

Rad pčelarske organizacija odvijao se u skladu sa programskim obavezama, koje su usvojene na predhodnoj skupštini. Aktivnosti smo usmjeravali na realizaciji mjera i akcija koje su imale osnovni cilj da podstiču i pomažu svoje članove da se što bolje, uspješnije i kvalitetnije bave pčelarstvom. U osnovi tih aktivnosti bila je obaveza da se na organizovan i pravedan način pruži mogućnost svim članovima PO „Nikšić“ da koriste razne podsticajne mjere i regrese koje se obezbjeđuju preko Ministarstva poljoprivrede u saradnji sa SPOCG.

MILJANIĆ : PODRŠKA JE VEOMA VAŽNA

Radule Miljanić, predsjednik SPOCG-a, u pozdravnom obraćanju apostrofirao je zadovoljstvo što prisustvuje tako masovnom pčelarskom skupu jednog od najorganizovanijih i najboljih udruženja u našoj zemlji.

Zadovoljstvo je biti sa vama. Impresionira veliki odziv, što je dokaz uspješnog rada vašeg društva. Nikšićki pčelari su uvijek bili dobro organizovani i brojni, pa kao takvi dajete veliki doprinos crnogorskom savezu. Zato je želja SPOCG-a i Ministarstva poljoprivrede da uvijek budu uz vas, sa ciljem da vam pomognu koliko je to moguće. Subvencije Ministarstva u ovoj godini biće približno na nivou prošlogodišnjih, uz određene korekcije za košnice i transportna sredstva. Javni poziv kasni jer još nije donijet Agrobudžet. Biće povećan procenat subvencija za ljekove. Evropski pčelarski savez veoma je aktivan u borbi protiv falsifikatora i prevara. Uvoz meda iz Južne Amerike utiče na cijene meda na evropskom tržištu. Miljanić je istakao da su cijene crnogorskog meda najveće na Balkanu, što je pozitivno jer potvrđuje kvalitet. Činjenica da se med u Crnoj Gori prodaje poznatim kupcima dodatno utiče na njegovu visoku cijenu naglasio je Miljanić. Zadovoljstvo dobro prezentiranim izvještajima, koji su jednoglasno usvojeni, kao i opšte raspoloženje, upotpunio je višestruki prvak Crne Gore u guslanju, Radovan Vučković, izvođenjem dvije numere

Osm toga, naša organizacija je organizovala pčelarske izložbe i susrete pčelara, doprinosila razmjeni pčelarskih iskustava i informacija kako bi svojim članovima omogućila da se bave pčelarstvom na savremen način. Glavni cilj je bio da se pčelari podstiču na primjenu savremenih metoda rada, čime se umanjuju gubici i sl. No i pored svih navedenih aktivnosti naši pčelari se susreću sa brojnim problemima, prije svega u borbi sa bolestima pčela, sve izraženiju prisutnost varoe, nizemoze i drugih bolesti pčela, koje su prisutne i pored postojanja i korišćenja različitih preparata i lijekova, očigledno nedovoljno efikasnih. — naglasio je Radulović.

Pčelari sve teže obezbjeđuju ne mala materijalna sredstva, potrebna za prihranu, preparate i lijekove, satne osnove, pčelarsku opremu, pribor, literaturu i sl. Prihodi od pčelarenja, kod najvećeg broja pčelara ne obezbjeđuju ni trećinu neophodnih rashoda. Bez obzira na sve to, broj pčelara i pčelinjih društava se uvećava, jer kad neko jednom uđe u ovaj posao, onda to prelazi u ljubav prema pčelama za čitav životni vijek—kazao je Radulović.

Svakako vijest o subvencioniranju pčelara od strane Opštine Nikšić će obradovati sve članove. Po prvi put smo uspjeli da obezbijedimo direktne subvencije po košnici nakon više pod-

nešenih zahtjeva za ovaj vid podrške pčelarima. Sa predstavnicima lokalne samouprave naišli smo na razumijevanje da se na ovaj način unaprijedi pčelarstvo u našoj opštini. Lokalna uprava je za ovu godinu budžetski planirala 60.000 eura. Sredstva će biti podijeljena pčelarima nakon javnog poziva koji će raspisati javna uprava, ali prethodno pčelari moraju biti registrovani kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i učlanjeni u PO „Nikšić“— rekao je Miodrag Radulović.

PRIORITETNI ZADACI

Radulović je informisao prisutne o najznačajnijim aktivnostima koje su urađene u izvještajnom periodu a to su:

- redovna godišnja skupština u martu mjesecu;
- redovno učešće naših predstavnika na sjednicama SPOCG-a;
- organizovanje Ilindanskog druženja pčelara;
- organizacija prodajno-izložbene smotre „Pčelarski dan – Nikšić 2025“, koja je okupila 40 izlagača;
- donacija meda korisnicima Dnevnog centra, licima sa posebnim potrebama;
- posjeta sajamskim izložbama u Beogradu (februar na Sajmištu i oktobar na Tašmajdanu);
- obezbjeđenje prikupljanja

članarine;

- produženje odobrenja za rad „Kuće meda“ u Bogetićima;
- aktivnosti u nabavci selekcionisanih matica: distribuirano je 220 komada iz crnogorske „Kuće meda“, regresiranih od strane Ministarstva, i 183 matice iz Trebinja, zbog nedostatka matica od naših proizvođača;
- obezbijedene značajne novčane donacije, bez kojih predviđene aktivnosti ne bi mogle biti realizovane;
- zalaganjem i volonterizmom, prije svega predsjednika skupštine, Upravnog odbora i sekretara društva, uz domaćinski pristup u poslovanju, saldo na računu na kraju godine iznosio je 4.932 eura;
- obezbijeden je časopis Pčelarstvo za sve članove, u kojem se kvalitetno obrađuju zanimljive pčelarske tematike;
- obezbijedena veoma dobra saradnja sa Ministarstvom poljoprivrede, Opštinom Nikšić i SPOCG-om;
- obezbijedena odlična saradnja sa brojnim pčelarskim društvima širom Crne Gore.

Može se zaključiti da je sve ovo doprinijelo da raste interesovanje za bavljenje pčelarstvom, iako je to zahtjevan posao, koji iziskuje mnogo rada, ljubavi, stručnog znanja i ne

mala materijalna sredstva. Povećanje interesovanja za ovu oblast u našoj opštini, u najvećoj mjeri su zaslužne aktivnosti i djelovanje PO „Nikšić“. Konačno, zahvaljujući Ministarstvu poljoprivrede i SPOCG, sa kojima imamo izuzetnu saradnju i pomoć, prilika je da im ovim putem izrazimo zahvalnost na angažovanju i brizi za pčelare i pčelarstvo, istovremeno očekujući još veće podsticaje i subvencije u ovoj oblasti. Naša organizacija i pored svega iskazanog se susrijeće sa brojnim problemima i teškoćama, koje ćemo u narednom periodu zajedničkim snagama, nadam se, uspješno prevazići, a time kvalitetnije zadovoljavati potrebe svojih članova.

FINANSIJE

Izveštaj o finansijskom poslovanju podnio je Ratko Aleksić, sekretar PO „Nikšić“. On je naveo da su prenešena sredstva iz 2024. godine iznosila 4.932,30 eura, dok su ukupni prihodi u 2025. godini bili 8.400 eura. Rashodi su iznosili 8.424,05 eura, pa je na dan 31.12. 2025. godine na računu bilo ukupno 4.908,25 eura. Aleksić je naglasio da su u protekloj godini od donacija ostvarili 3.200 eura. Takođe, apostrofirao je da su

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Opština Nikšić u potpunosti pomogli održavanje tradicionalne septembarske izložbe meda.

Potvrdilo se da je PO „Nikšić“, uprkos izazovnim godinama, u stabilnoj finansijskoj situaciji zahvaljujući domaćinskom upravljanju, predanom radu i pomoći donatora.

Nakon izlaganja, predsjednik Nadzornog odbora dr Radonja Minić istakao je da je rad PO pratio direktno, ali da je dodatne informacije dobijao i od članova UO, predsjednika, sekretara, te iz zapisnika sa sjednica.

Skupština je jednoglasno usvojila Finansijski izvještaj za proteklu godinu, uz napomenu da je račun uvijek bio prohodan. Aktivnosti PO finansirane su iz članarine, sredstava SPOCG-a i donacija sponzora. Podatak da se u tekuću godinu ušlo sa 4.908,25 eura na žiro računu pokazuje da se poslovalo krajnje domaćinski.

Ratko Aleksić, sekretar pčelarske organizacije Nikšić, na skupštini je iznio osnovne smjernice rada za tekuću 2026. godinu, koje se odnose na:

nabavku i podjelu regresiranih matrica u skladu sa potrebama članova i mogućnostima nabavke, vodeći računa o kvalitetu i vremenu isporuke;

uključivanje u aktivnosti koje preduzima SPOCG u vezi sa nabavkom i podjelom regresiranih lijekova protiv raznih pčelinjih bolesti, prvenstveno protiv varoe;

aktivno učešće u svim aktivnostima SPO CG usmjerenim na unapređenje kvaliteta i uslova pčelarenja;

uključivanje u akcije Ministarstva poljoprivrede i SPO CG vezane za podršku pčelarima;

organizovanje tradicionalnih manifestacija „Ilindansko druženje“ i septembarske pčelarske izložbe meda “Nikšić 2026”. Nastaviti saradnju sa pčelarskim organizacijama i društvima, organizovati posjete većim pčelarskim izložbama u Crnoj Gori i van nje za zainteresovane pčelare, te nastaviti sa organizacijom stručnih predavanja i savjetovanja;

redovno održavanje sjednica Upravnog odbora i organizovanje spontanijih druženja manjih ili većih grupa naših pčelara.

Ne čudi ovako široka lepeza aktivnosti najmasovnijeg pčelarskog udruženja, jer oni koji ga vode imaju jasnu viziju kako dalje djelovati, kako još bolje raditi i kako prevazići sve nepredviđene situacije.

PO „NIKŠIĆ“

ZAPIS: U KOŠNICI KAO U APOTECI ZDRAVLJA

MED JE STERILAN I BEZ BAKTERIJA

Ishrana bez meda slad je bez slasti, a potomci izrastaju bo-
lešljivi i kljasti, rekao bi naš narod koji cijeni i poštuje naj-
vrjednija bića na planeti. Med je hrana i lijek – proizvod i dar
svetosti pčelinjih rojeva, najstarijih živih bića ovoga svijeta, a
koje rijetki pčelari manjeg obrazovanja imenuju kao „muve”,
a što je ružno reći za insekte pune života i novog rađanja.
U medu nema bakterija, zato je med star više hiljada godina, nađen
u piramidama u egipatskoj Gizi, po analizama bio još upotrebljiv
za ljudsku ishranu. Med je lijek i to ne samo uzimanjem na usta,
nego je i melem za premazivanje rana i ogrebotina, pri čemu izo-
luje ozlijeđenja mjesta od vanjskih uticaja, jer ne sadrži bakterije i
ubrzava regeneraciju tkiva. Nema toga meda koji je kontaminiran
bakterijama, pa se ne može pokvariti i vječno ostaje ispravan kao
onaj u Karnaku i Gizi.

Ekspertska tehnologija je utvrdila da u medu
nema bakterija i zato je svezječan, kao i da je antiseptik
i zato su ga naše prabake privijale na rane i ogrebotine.
Prof. dr Vojislav Perišić, naš poznati gastroenterology, govorio je
vrlo detaljno o medu, ističući njegova ljekovita svojstva. Takođe on
je otkrio nepogrešiv način kako da provjerite da li je u pitanju pravi
ili lažni med koji se nerijetko nalazi i na policama u prodavnicama
ili na meniju pojedinih ugostiteljskih objekata. Bolje rečeno, to
je namirnica koju treba jesti svakog dana, jednako i stare i mlađe
osobe. Iskusni eksperti pčelarstva utvrdili su da se po vrsti krista-
lizacije može utvrditi kvalitet meda. Kada su sitni kristali u medu
zapaženi na površini, samo na korici – to je dobro – čuvaju med.
A kad su vidljivi krupniji kristali, to znači da je med sa šećerom.ž

Eksperti su utvrdili da je prava dnevna doza meda upravo
dvije kafene kašičice meda. I nije apsolutno bitno da li je kašičica
metalna ili drvena – to je samo priča.

Međutim, koliko je med zdravlju koristan tako može biti i štetan
za one koji su alergični na ovaj slatki napitak. Jezikom statistike
je utvrđeno da oko 12% populacije ne podnosi med, a da jedna u
600.000 osoba čak može imati fatalnu hipoglikemiju (nizak nivo
šećera u krvi). Dovoljno je da uzme svega dvije ili tri kašike i
padne u hipoglikemijsku komu.

Postoje hipotetične tvrdnje da što je med tamniji, to je bolji i
ljekovitiji. Nijesmo daleko od istine, jer pčele idu po livadskom
cvijeću i uzimaju sve ono što je najbolje. Cijelo ljeto skupljaju sve
ono najbolje od polena. Ako je svjetliji, kao lipov, onda on nije
baš prvog kvaliteta. Zato je i duplo jeftiniji – otkrivaju eksperti.

Govoreći o bagremovom medu i razlozima zbog kojih je skuplji
od ostalih, vjerovatno je to djelimično i stvar marketinga. Ipak,
livadski med je bolji — jer je miješan, najprijatniji za konzumaciju
i najsladi.

B. Koprivica

SKRIVENA OPASNOST IZ KONTAMINIRANIH IZVORA

Voda je temelj svakog oblika života na Zemlji. Bez vode nema ni biljaka, ni životinja, ni ljudi, a samim tim ni pčela. Sve žive zajednice, od najmanjih insekata do najvećih ekosistema, zavise od dostupnosti čiste vode.

U prirodi voda stalno kruži: isparava, kondenzuje se, pada kao kiša, sliva se u rijeke i jezera, zemlja je upija ili se vraća u atmosferu. Međutim, kada voda jednom prođe kroz ljudsku upotrebu, bilo u domaćinstvima, industriji ili poljoprivredi, postaje otpadna voda i mora se obraditi prije nego što se ispusti u okolinu. Otpadne vode mogu sadržavati razne štetne materije, od ostataka sapuna i deterdženata, preko lijekova i kozmetike, do pesticida i teških metala. Mnoge od tih materija u prirodi se zadržavaju dugo i mogu imati štetan uticaj na biljni i životinjski svijet. Zbog toga na lokalnom i globalnom nivou postoje propisi koji određuju kvalitet vode koja smije biti ispuštena

nazad u prirodu.

U Evropskoj uniji to je Okvirna direktiva o vodama, kojom se nastoji očuvati i poboljšati stanje svih vodnih tijela, rijeka, jezera, podzemnih voda i mora. Zahvaljujući razvoju analitičkih metoda, naučnici danas mogu u vodi otkriti i veoma male količine različitih materija, uključujući lijekove, pesticide, kozmetičke proizvode, pa čak i kofein.

Te materije nazivamo mikroone-

čišćivačima jer se u prirodi pojavljuju u veoma malim količinama, na nivou nanograma ili mikrograma po litru. Pronađene su i u prečišćenim otpadnim vodama koje dolaze iz gradskih postrojenja za prečišćavanje. Iako takva postrojenja uspješno uklanjaju organske materije, mnoge mikroonečišćivače klasični procesi obrade ipak ne uspijevaju u potpunosti ukloniti. Iako su prisutni u vrlo malim količinama, mikrooneči-

SAVJETI

Iako pčelari nemaju mogućnost direktne kontrole nad izvorima u prirodi, npr. nad otpadnim vodama koje sadrže pesticide, ipak mogu preduzeti niz koraka kako bi smanjili izloženost svojih zajednica štetnim materijama. Prvi i najvažniji korak jeste osiguravanje pristupa čistoj vodi. Postavljanjem napajališta u neposrednoj blizini košnica, posebno tokom sušnih razdoblja, kada su prirodni izvori često svedeni na lokve i jaruge uz ivice tretiranih polja, pčelama se može pružiti sigurna i kontrolisana alternativa. Vodu u napajalištima treba redovito mijenjati, a po mogućnosti treba je uzimati iz pouzdanih i nezagađenih izvora.

šćivači mogu imati dugoročne štetne posljedice po okolinu, posebno za osjetljive organizme poput pčela. Pčele su u stalnom kontaktu s vodom, piju je iz lokvi, kanala ili kapljica rose, ali je i sakupljaju za potrebe svoje zajednice, naročito tokom vrućih ljetnih mjeseci, kada je koriste za hlađenje košnice. Ako pčele dođu u kontakt s vodom koja sadrži ostatke pesticida, lijekova ili drugih hemikalija, čak i u tragovima, mogu nastati štetni efekti. Pojedine materije mogu uticati na ponašanje pčela, ometati njihovu orijentaciju, ugroziti razvoj larvi, a u slučaju veće izloženosti dovesti i do uginuća.

Posebno su opasni neonicotinoidni pesticidi, čiji se tragovi sve češće pronalaze u otpadnim i površinskim vodama. Ova grupa pesticida djeluje na nervni sistem insekata, uzrokujući dezorijentaciju, smanjenu sposobnost povratka u košnicu, pa čak i smrt. Među najpoznatijim neonicotinoidima su imidakloprid, tiametoksam, klotianidin i acetamiprid.

Iako su neki od njih u Evropskoj uniji zabranjeni za upotrebu na otvorenom, njihovi tragovi se i dalje mogu pronaći u prirodi zbog ranije upotrebe, primjene u zatvorenim prostorima ili uvoza proizvoda tretiranih tim materijama.

Osim neonicotinoida, na pčele štetno mogu djelovati i organofosfatni i karbamatni insekticidi, koji takođe utiču na nervni sistem, kao i fungicidi i herbicidi. Iako nijesu neposredno toksični za pčele, oni mogu imati posredne efekte remeteći ravnotežu mikroflora u košnici ili smanjujući dostupnost cvjetnih resursa. Zbog tih potencijalnih rizika važno je ne samo kontrolisati primjenu pesticida u poljoprivredi, već i pratiti njihovu prisutnost u vodi, kako bi se pčelinje zajednice zaštitile sa više strana. Voda koju pčele svakodnevno koriste ne smije biti izvor skrivenih opasnosti.

Nažalost, javnost rijetko prepoznaje vodu kao mogući izvor pesticidnog stresa za pčele, iako je riječ o jednoj od najvećih prijetnji upravo zato što problem često ostaje nevidljiv. Naučnici koji se bave uklanjanjem pesticida iz otpadnih voda smatraju da je posebno važno ukazati na ovu opasnost i ponuditi konkretna rješenja kako bi se

zaštitila priroda, a samim tim i pčele kao njen neizostavan dio.

ŠTETNE MATERIJE

Pesticidi se u poljoprivredi koriste za zaštitu biljaka od različitih štetočina i bolesti, a prema namjeni se dijele na insekticide, fungicide i herbicide. Svaka od ovih grupa ima specifično djelovanje, ali sve one direktno ili indirektno mogu predstavljati opasnost za pčele, naročito kada dospiju u vodu koju pčele koriste.

Insekticidi se primjenjuju za suzbijanje insekata koji napadaju usjeve, poput lisnih uši, buva ili gusjenica. Mnogi od njih djeluju na nervni sistem insekata i mogu biti veoma toksični za pčele, čak i u tragovima. Ako pčela dođe u kontakt s vodom koja sadrži ostatke insekticida, na primjer iz lokve u blizini tretiranog polja, iz posude ostavljene u voćnjaku ili iz jaraka u blizini plastenika, mogu se pojaviti znaci trovanja. To uključuje dezorijentaciju, smanjenu sposobnost povratka u košnicu, slabost, a u težim slučajevima i uginuće.

Fungicidi se koriste za zaštitu biljaka od gljivičnih bolesti, kao što su

plamenjača, pepelnica i trulež. Iako su se dugo smatrali bezbjednim za pčele, novija istraživanja pokazuju da određeni fungicidi mogu štetno djelovati na crijevnu mikrofloru pčela, te uticati na njihov metabolizam i imunitet. Osim toga, kada se fungicidi nalaze u kombinaciji s insekticidima, mogu pojačati njihovo toksično djelovanje. Pčele mogu doći u kontakt s fungicidima prilikom skupljanja vode iz kontaminiranih izvora, ali i prilikom sakupljanja polena s biljaka koje su nedavno tretirane.

Herbicidi se upotrebljavaju za uništavanje nepoželjnih biljaka, odnosno korova. Iako nijesu direktno toksični za pčele, njihova česta primjena smanjuje bioraznolikost u prirodi, naročito broj biljnih vrsta koje pčele koriste za pašu. Time se pčelama otežava pronalazak hrane, što dugoročno može oslabiti zajednicu. Neki herbicidi mogu se isprati u obližnje vodene tokove i tako dospjeti u vodu koju pčele koriste.

Naučne studije potvrđuju da čak i izloženost subletalnim dozama pesticida, odnosno količinama koje ne uzrokuju trenutno uginuće pčele, može imati ozbiljne posljedice po zdravlje jedinki, ali i na funkcionisanje cijele zajednice. Takve niske doze često izazivaju suptilne, ali opasne promjene: pčele postaju sporije, gube sposobnost orijentacije, slabije reaguju na podražaje i sve teže obavljaju osnovne zadatke u košnici, poput hranjenja larvi ili termoregulacije.

Kada se tome pridruže i drugi faktori, kao što su bolesti i paraziti, a posebno varooza, posljedice mogu biti pogubne. Osim što varoa sama po sebi slabi pčele i prenosi viruse, ona dodatno otežava organizmu borbu protiv hemijskog stresa iz okoline. U takvim uslovima kolonija može nedjeljama postepeno slabiti bez vidljivih spoljašnjih znakova, sve dok na kraju ne dođe do naglog kolapsa zajednice.

PRIMJERI IZ PRAKSE

U Njemačkoj su sprovedena opsežna istraživanja kvaliteta površinskih voda u poljoprivrednim područjima, sa posebnim naglaskom na male potoke i kanale koji prolaze uz oranice i voćnjake. Rezultati su pokazali da su

u 26% analiziranih vodotokova koncentracije pesticida prelazile zakonski prihvatljive granice, a najčešće su bili prisutni insekticidi iz grupe neonikotinoida. Iako brojčano niži u odnosu na neke lokalne analize, ovi podaci ipak upozoravaju na ozbiljan i široko rasprostranjen problem. To znači da su uobičajeni prirodni izvori vode, koje pčele redovno posjećuju, potencijalno kontaminirani i štetni.

U Hrvatskoj je situacija također izazovna. Iako ne postoji tako sistematično praćenje kao u nekim zapadnoevropskim zemljama, brojni manji programi kontrole i istraživanja pokazali su prisustvo pesticida u površinskim i otpadnim vodama. Pri tome su zabilježeni tragovi klorpirifosa,

insekticida koji se godinama koristio u voćarstvu i vinogradarstvu, a tek je nedavno zabranjen u Evropskoj uniji zbog svoje toksičnosti za nervni sistem. Osim njega, registrovani su i glifosat, najpoznatiji herbicid u svijetu, često korišćen u vinogradima između redova, kao i dimetoat, još jedan insekticid opasan za pčele.

Ovi i slični primjeri pokazuju da problem pesticida ne prestaje nakon tretiranja biljaka, već se širi kroz okolinu vodom, zemljištem i vazduhom i dospijeva do organizama koji nijesu cilj, poput pčela. Često je riječ o takozvanom skrivenom stresu, koji ne uzrokuje trenutno uginuće, ali dugoročno slabi pčelinje zajednice i doprinosi fenomenu kolapsa košnica.

ZAKLJUČAK

Voda, iako naizgled bezopasna, može biti nevidljiv nosilac štetnih materija koje ugrožavaju pčelinje zajednice. Pesticidi prisutni u otpadnim i površinskim vodama sve se češće otkrivaju u količinama koje mogu imati ozbiljne posljedice po oprašivače. Pčele ne razlikuju čistu vodu od zagađene, te će je koristiti ako im je dostupna, bez obzira na njen kvalitet. Stoga je potrebno na problem gledati šire, ne samo kroz zabranu ili ograničavanje prskanja usjeva, već i kroz regulaciju kvaliteta vode u prirodi. Postoje efikasne tehnologije za uklanjanje pesticida iz otpadnih voda, a istraživanja koja se sprovode na Fakultetu hemijskog inženjerstva i tehnologije Univerziteta u Zagrebu pokazuju da je taj proces izvodljiv. Ipak, zbog složenosti i visoke cijene, takva rješenja se zasad rijetko primjenjuju u praksi. Da bi se pčele, ali i šira bioraznolikost, zaista zaštitile, potrebna je bolja regulativa, veća kontrola i spremnost industrije da ulaže u moderne sisteme prečišćavanja. Do tada ostaje na pčelarima da sopstvenim znanjem, posmatranjem i saradnjom sa lokalnom zajednicom pokušaju smanjiti izloženost svojih pčela, ali i da budu glas koji će tražiti promjene u ovom veoma važnom pitanju.

KORISNA TEHNOLOGIJA

Pčelari ne mogu uticati na to šta se sve ispušta u potoke, rijeke ili lokve iz kojih pčele uzimaju vodu, ali je važno znati da tehnologije za uklanjanje štetnih materija iz otpadnih voda ipak postoje.

Jedna od danas najnaprednijih metoda jeste takozvani proces membranske filtracije pod pritiskom. To su sistemi za prečišćavanje vode koji koriste posebne tanke membrane (slične filterima) kroz koje voda prolazi pod pritiskom, dok štetne materije, poput pesticida, ostaju „zarobljene“.

Na Fakultetu hemijskog inženjerstva i tehnologije Univerziteta u Zagrebu već se godinama sprovode istraživanja upravo takvih tehnologija, poput nanofiltracije i reverzne osmoze, koje se pokazuju veoma efikasnim u uklanjanju čak i onih pesticida koji ostaju nakon uobičajenog prečišćavanja otpadnih voda. Takvi sistemi mogu ukloniti i pesticide prisutne u tragovima, odnosno u količinama koje su premale da bi ih čovjek primijetio, ali i dalje mogu biti štetne za pčele. Problem je što su ovi sistemi skupi, zahtijevaju mnogo energije, redovno održavanje i specijalizovano osoblje za rad. Zbog toga se u Hrvatskoj zasad rijetko primjenjuju izvan laboratorija ili pilot-postrojenja. Većina klasičnih uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, kao i industrijskih pogona, još uvijek ne koristi ove metode, iako bi bile korisne ne samo za zdravlje ljudi, već i za zaštitu prirode i oprašivača, poput pčela.

U idealnim uslovima, fabrike i farme koje koriste pesticide trebalo bi da imaju ovakve sisteme za prečišćavanje svojih otpadnih voda prije nego što ih ispuste u prirodu. Međutim, dok to ne postane zakonska obaveza, za šta su potrebni politička volja i pritisak struke malo je vjerovatno da će ih vlasnici samoinicijativno uvoditi. Zato je važno o ovome govoriti, jer pčele ne piju destilovanu vodu, već onu iz prirode. A ako je ta voda zagađena, posljedice se, prije ili kasnije, odražavaju u košnici.

izvor: pčelarska literatura i sajtovi

НАШ НАЧИН УЗГОЈА МАТИЦА У ОСМОРАМНИМ ДБ КОШНИЦАМА

Пчелари
Миша и Мића Петровић
Крагујевац
choopko49@gmail.com

Услови за узгој квалитетних матица

Да би се добиле заиста квалитетне матице потребно је задовољити неколико услова:

Одабрати одгајивачка друштва са најбољим генетским потенцијалом.

Матичњаке узгојити у друштвима са матицом и од ларвица од те матице.

Старост ларвица за пресађивање од 12 до 24 сати

Узгојити матичњаке у „луксузу“, са богатим количинама перге и релативно добрим уносом нектара или прихраном.

Одабир друштава

Да би се одабрала родитељска друштва из којих ће се узимати узгојни материјал и која ће одгајати матичњаке потребно је извршити проверу друштава на хигијенске особине. Искуство је показало да су друштва са добрим хигијенским особинама обично отпорнија на болести и самим тим се боље развијају и доносе већи принос меда.

За проверу одабрати најјача

друштва. Најједноставнији начин провере је да се из рама са затвореним леглом исече коцка саћа величине отприлике 5 x 5 цм. Исечене коцке саћа ставити у замрзивач и после 24 сата сваку коцку саћа вратити на своје место у отвор на раму из кога је саће исечено. Уместо замрзавања легла могуће је пробу извршити пробадањем 100 поклопљених ларви танком иглицом или шпенадлом.

За узгој су добра она друштва која очисте угинуло легло из уметнутих коцкица у року од 48 или из перфорираних хелија у року од 24 сата. Ако их има више, одабрати за узгој друштва која имају и друге добре особине (мирноћа, добар принос предходне године, мању склоност ка ројењу, брзо извлачење основа...).

Одабрати број одгајивачких друштава према потребном броју матичњака рачунајући на 20 матичњака по одгајивачком друштву.

Најраније у пролеће можете почети узгој матица кад трутовске лутке из затвореног легла које извучете виљушком за отклапање саћа буду имале тамне очи јер трутови који се изведу из тог легла достижу пуну зрелост баш када матице из тада пресађених ларви излазе на парење.

Кад уцвета јабука тада је право време за почетак узгоја матица.

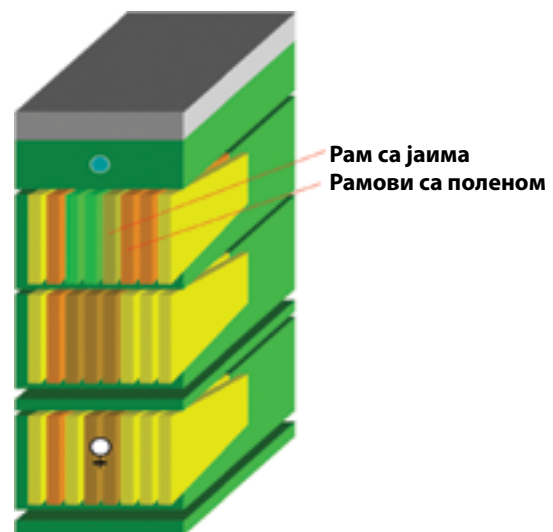
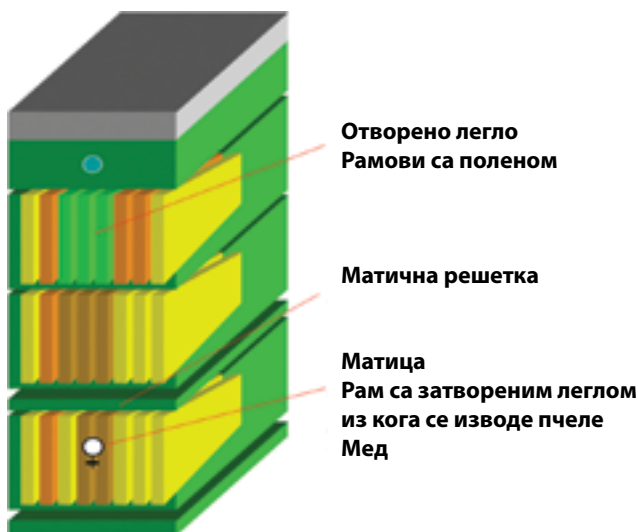
Ако матице узгајате у рано пролеће омогућавате и спонтану селекцију трутова за парење јер у то доба године трутова има само у добрим јаким друштвима и најмање су оштећени вароом.

Десетак дана пре пресађивања одабрана друштва појачати додавањем на плпдиште преко матичне решетке још једног плодишта са рамовима без пчела са затвореним леглом из којег се пиле пчеле из других друштава. То ће обезбедити да друштва за узгој буду изузетно јака. Тада почети и прихрану будућих одгајивача ретким сирупом 2 дела шећера : 3 дела воде и прихрањивати све до затварања матичњака.

Друштва имају један полунаставак на подњачи па наставак са матицом и њеним леглом, матичну решетку па изнад матичне решетке наставак са додатим леглом.

Узгој матичњака
Први дан (недеља)

Одабрана друштва се морају препаковати. На подњачу спустити наставак са додатим затвореним леглом које се до сада скоро сво испилило и у њега спустити матицу мајк па преко њега ставити матичну решетку. У хелије из којих се изводило

легло ће матица залегати јаја из којих ће се извести ларве за пресађивање. Преко матичне решетке ставити полунаставка, а на њега ставити трећи наставак са рамовима са отвореним леглом, поленом и медом па кошницу поклопити збегом-поклопцем.

Лето је отворено само на наставку који буде први изнад матичне решетке и оно увек остаје отворено.

Други дан (понедељак)

Из наставка на подњачи извадити рам са јајима без матице и пчела на њему, обележити га и ставити га у средину трећег наставка. Поред њега са једне стране ставити рам са поленом. Из трећег наставка узети један рам са затвореним леглом и допунити тело на подњачи па вратити матичну решетку.

Четврти дан (среда поподне)

Између другог полунаставка и трећег наставка уметнути рам са мрежом. Из трећег наставка узети све рамове са леглом осим обележеног рама са јајима, у наставак истрести пчеле, па их дати другим друштвима. У средину трећег наставка оставити један рам са отвореним медом, рам са поленом, па додати рам са основом и поред њега ставити рам за пресађивање са 24 празних основа матичњака на 2 летвице, па обележени рам са јајима, рам са поленом и још један рам са основом. Хранилицу у збегу-поклопцу напунити млаким шећерним сирупом 2:3, па кошницу поклопити.

Наставак је потпуно затворен.

Пети дан (четвртак преподне)

Скинути трећи наставак заједно са рамом са мрежом. Пажљиво, благо надимити или још боље напрскати ретким сирупом пчеле у другом полунаставку па из њега истрести све пчеле у трећи наставак па трећи наставак заједно са рамом са мрежом вратити на врх кошнице изнад другог наставка и поклопити поклопцем. Трећи наставак је потпуно затворен.

После два сата извадити рам са основама матичњака и обележени рам са јајима и испиљеним ларвицама.

Пчеле са њих отрести четком у трећи наставак па кошницу поново затворити. Рам са јајима и ларвицама завити у влажну крпу па њега и рам са основама матичњака однети у просторију за пресађивање.

Пресађивање:

Рам са ларвицама се постави на држач за пресађивање и покрије се влажном крпом са изрезаним отвором на њој величине око 4 x 4 cm. да се обезбеде ларве од исушивања. За пресађивање се бирају ларве старе око 24 сата из већ започетих матичњака или ћелија са највише млечи где је бар $\frac{3}{4}$ дна ћелије испуњено. Пресађивање се врши „кинеском иглом“, а ларви се прилази са спољне стране полумесеца, у којем је облику на дну ћелије. Покупљена ларва заједно са млечом се пажљиво спушта на дно основе матичњака и одмах поклапа другом влажном крпом.

По завршеном пресађивању рам са основама матичњака и пресађеним ларвама и рам са јајима и испиљеним ларвицама из кога сте пресађивали завијени у влажну крпу се односе до кошнице. Обележени рам са јајима и ларвицама се враћа у средину наставка на подњачи. Рам са са матичњацима у које су пресађене ларвице враћа се у трећи наставак између рама са поленом и рама са основом. Трећи наставак се поклапа и остаје потпуно затворен.

Шести дан (петак)

После 24 до 36 сати од пресађивања вади се рам са мрежом између другог полунаставка и трећег наставка. Трећи наставак се допуни рамовима са основама и спусти на матичну решетку. Са полурамова отресе се пчеле у њега и он се дода другим друштвима на пчелињаку. Трећи наставак сада постаје други и одгајивачко друштво остаје на два наставка са отвореним летом само на другом наставку. Додата хранилица се допуни сирупом 2:3, па

се кошница поклопи поклопцем. Пчеле се свако вече прихрањују млаким сирупом који се додаје у хранилицу. Ако је пчелињак удаљен ставити веће хранилице да пчеле не мора да се прихрањују свако вече.

Затворено лето на подњачи спречава одгајивачко друштво да се роји.

Петнаести дан (недеља)

Десети дан по пресађивању матичњаци су спремни за усадњу у оплодњаке. Кошница за узгој се отвара и вади се рам са матичњацима. Пчеларском четком се пажљиво уклоне све пчеле са њих и они се одлепе са летвица рама и ставе у рупе у припремљеном стиropору за транспорт. Комади стиropора са матичњацима се стављају у ручне фрижидере са улошцима загрејаним на 36о С. за транспорт до припремљених оплодњака.

Напомена

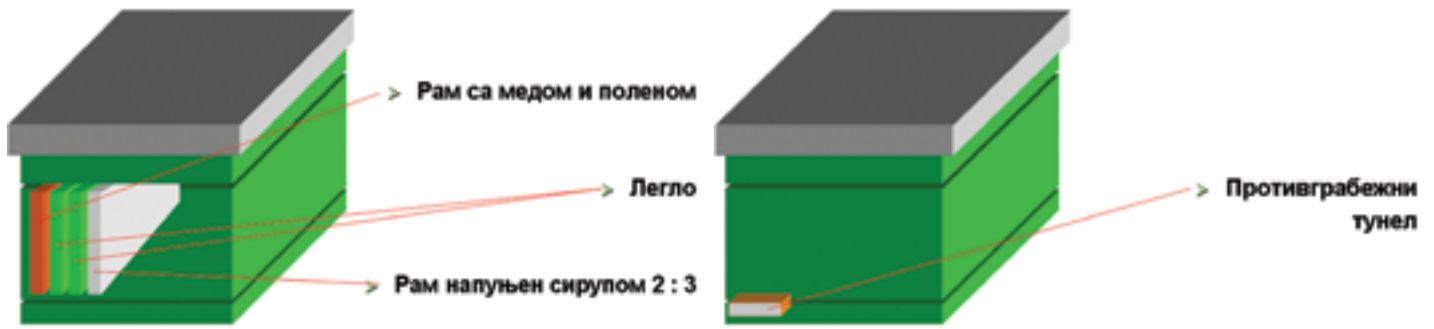
Уколико се извођење матице ради у неко друго доба године кад нема довољно уноса полена из природе потребно је користити поленске погаче које се стављају изнад рамова у било којој фази узгоја матичњака.

Овим начином узгоја матичњака задовољавају се сви захтеви успешног одгоја. Одабир матице мајке је обављен на најбољи могући начин. Адекватна старост ларви за пресађивање је загарантована. Стартовање узгоја ларви у матичњацима се обавља у стартеру без матице који је богато снабдевен младим пчелама адекватне старости. Даљи узгој матичњака се обавља у друштву са матицом.

Формирање оплодњака и ројева

Први дан (субота)

Четрнаести дан од почетка радова за узгој матичњака или боље речено девети дан од пресађивања се формирају оплодњаци. У празно тело на подњачи са затвореним летом се уз један зид стави рам са медом и један рам легла (или бар три рама ако се прави рој) заједно са пчелама без матице из друштава предвиђених за

расформиравање. Са спољне стране додатих рамова стави се рам са саћем напуњеним сирупом 2 дела шећера на 3 дела воде и поклопи поклопном даском и поклопцем. Оплодњак је потпуно затворен да пчеле не могу да излазе из њега.

Други дан (недеља)

Отворити оплодњак па „фајталићом“ са ретким сирупом 2:3 попрскати пчеле да се спречи полетање. У рам са леглом усадити матичњака утискивањем основе матичњака у дно медне капе да га облије мало меда и оплодњак одмах потпуно затворити.

Четврти дан (уторак)

Отворити пред сам мрак лето на

оплодњаку и ставити противграбежни тунел.

Противграбежни тунел направити од танких летвица и мреже тако да је мало дужи од полетаљке, да задња страна покрива цело лето, а напред омогућује улаз за две до три пчеле. Туђице обично налећу одозго на мрежу док домаће пчеле безбедно улазе у тунел на предњи отвор.

Деветнаести дан (четвртак)

Прегледати оплодњаке и провери-

ти оплодњу изведених матица. У оплодњаке где матице нису пронеле усадити одмах нове матичњаке или их расформирати. Оплођене матице, после обележавања бојом, са 5 до 8 пратиља убацити у кавезе за матице и спремити их за продају или додавање друштвима па после отприлике два сата усадити нове матичњаке.

Обавезно извршити третман против вароа пре затварања легла нове матице.

Уколико се у ово доба године оплодњаци користе за формирање ројева у сваки додати два рама затвореног легла без пчела из других кошница. После десетак дана то поновити и до јесени са редовном прихраном и додавањем сатних основа зазиммиће се формирану ројеви као друштво на два наставка.

ДУГОТРАЈНИ ГУБИТАК МАТИЦЕ (лажне матице)

Ако је друштво које изгуби своју матицу без легла или је неуспешно у узгоју нове матице, доведиће до полагања јаја од стране радилица (слика б). Многе радилице у друштвима са матицом имају потенцијал да положи јаја, али присуство феромона матице инхибира развој јајника и мандибуларне жлезде (Costa-Leonardo, 1985). Радилице ће обично почети са полагањем 23-30 дана након губитка матице и за разлику од нормалних матица, положиће више јаја по ћелији (слика ба). Друштво са лажним матицама генерално не прихвата нове матице, а агресивност међу радилицама које носе је уобичајена (Sakagami, 1954). Пошто се радилице не паре, ова друштва узгајају само трутовско легло (слика бб) и на крају ће угинути. Пазите, друштва са лажним матицама могу повући матичњаке око ларви трутова који неће произвести нову матицу. Једном када пронесу лажне матице, не залежу се оплођена јаја и стога се не узгајају матице.

Пчелари би требало рутински да прегледају подручје легла на присуство јаја, посебно ако друштво показује симптоме безматка. Уочавање јаја је стечена вештина и захтева од пчелара да се оријентише леђима према сунцу. Оквир се држи под углом који омогућава да се сунчева светлост осветли дно ћелије, док пчелар гледа надолу у ћелије. Јаја су по изгледу слична малим зрнима риже и само једно по ћелији треба да буде присутно ако га је положила матица. Повремено младе или абнормалне матице полажу више јаја по ћелији, али не толико или разбацано по рамовима како се то види у друштвима са лажним матицама. Лажне матице могу такође полагати јаја у ћелијама полена и на бочном зиду ћелија.

Генерално, друштва са матицом треба да садрже јаја у свако доба године. Изузеци су у време оскудице нектара или полена који се понекад јавља у лето и често зими. Ако се не пронађу јаја, а сумња се на безматка, најмлађа фаза развоја пчела, која је присутна, указује на то колико је друштво била без матице. Проверите да ли има повучених матичњака и будите посебно опрезни како бисте избегли оштећивање матичњака приликом прегледа оквира. Друштво без јаја или матичњака може бити подстакнуто да узгоји нову матицу додавањем оквира са јајима или младим ларвама у подручје легла из друге кошнице. Алтернативно, може се увести и купљена матица.

Ако је друштво дуже време у фази лажних матица, практично говорећи, мало се може учинити да се оно спаси. Рамови из из друштва са лажним матицама могу се спасити и користити у другим кошницама. Пчеле се најпре прво отресу. Ове радилице могу да лете у суседне кошнице, које, ако имају матицу и здраве су, неће бити претворене у безматке због улетања пчела из безматка. Међутим, размена рамова и пчела између кошница може ширити болести, ако су присутне. Због потешкоћа у раду са безматцима, неопходна је рана дијагностика присуства матице.

JAKA DRUŠTVA PODSTICATI NA BRŽI RAZVOJ

Praksa je pokazala da se u aprilu sve aktivnosti, i pčela i pčelara, praktično udvostručuju, jer dolazi do povećanja količine legla, u nekim zajednicama čak i natprosječno.

Samim tim, osnovni zadaci odnose se na praćenje razvoja zajednice, zatim na proširivanje legla praznim ramovima sa izgrađenim saćem, kako bi se spriječila blokada polenom, kao i na ubacivanje satnih osnova ako je dobra voćna paša i toplo vrijeme, radi upošljavanja mladih pčela na izgradnji voska. Inače, unos nektara podstiče maticu da više polaže jaja. Slabija društva treba pripojiti jačima, ali samo ako su zdrava. Na kraju, potrebno je kontrolisati zdravstveno stanje pčela. April je mjesec kada se postavlja ram građevnjak u biološkoj borbi protiv varoe. Ukoliko se pčelinje društvo nalazi samo u plodištu, a razvoj je naglo počeo, potrebno je dodati medište kako ne bi došlo do rojenja. Takođe, između ramova sa leglom i pergom treba dodati jedan ili dva prazna rama sa izgrađenim saćem ili satnim osnovama, da ne bi došlo do blokade legla. Zavisno od snage zajednice, može se izvršiti i preuređenje, odnosno zamjena nastavaka, gornji nastavak (polunastavak) postavlja se dolje, a donji gore. Kod LR i Fararovih košnica plodišni prostor se povećava dodavanjem cijelih nastavaka. Ovom prilikom vrši se i razvrstavanje na proizvodna i pomoćna društva.

Ako ima dosta unosa polena i primijeti se njegov višak u košnici, potrebno je postaviti hvatače polena. Polen je najkvalitetniji početkom sezone, a kako godina odmiče, gubi na kvalitetu. Jaka društva treba podsticati na brži razvoj, ali uz stalnu obazrivost kako ne bi ušla u rojevni nagon. Slaba društva se pripajaju društvima srednje jačine, koja se stimulacijom dovode do jakih društava. Uvijek treba ukloniti maticu iz slabe zajednice, a spajanje vršiti preko

novinskog papira, pomoću dva tijela. Spajanje je najbolje obavljati u večernjim časovima, kada su pčele u manjoj interakciji sa okolinom.

Uvijek treba voditi računa o zdravstvenom stanju zajednica. Ako su pčele pravilno i na vrijeme uzimljene, ako je eliminisana vlaga iz košnica i ako je tretman protiv varoe sproveden pravilno i na vrijeme, prolječni radovi na pčelinjaku svode se na nekoliko osnovnih postupaka: rano postavljanje higijenskih pojilica, sprječavanje rojenja, proširivanje prostora u košnici i upošljavanje mladih pčela na izgradnji voska

HIGIJENSKA POJILICA

Postavljanje higijenske pojilice na pčelinjaku prvi je i najvažniji postupak, i treba ga obaviti već prilikom prvog proćisnog leta. Da ne bi pčele pile vodu bilo kakvog kvaliteta, a i privikle se na higijensku pojilicu, dobro je u pojilicu nasuti zaslađenu vodu. Higijenska pojilica je izuzetno bitna zbog nozemoze. Postoje dva načina na koji se spore nozemoze prenose hranom i vodom. Hranom mogu da se zaraze samo pčele u košnici, a potom se zaraza širi na pčele u cijelom pčelinjaku. Nozemozne pčele su oslabljene, imaju smanjenu resorpciju, pa se regrutuju u vodonoše. Jedna od mjera borbe protiv ove bolesti je postavljanje higijenskih pojilica na udaljenosti od oko petnaest metara od pčelinjaka i mamljenje pčela da ih koriste. Preporuka je uzeti uzorke uginulih pčela (ili legla ukoliko ima sumnje na bolest) i poslati u nadležnu veterinarsku instituciju na analizu i ispitivanje.

Takođe je obavezno pretopiti saće iz stradalih društava, osim u slučaju američke kuge kada pčelinjak podliježe veteri-

narskom pregledu i uništavanju oboljelih društava. Zamijeniti saće za voštane osnove. Dezinfikovati košnice u kojima su stradala pčelinja društva tokom takozvanog zimskog sna. Podsticajno prihranjivanje može se vršiti na više načina. Već je rečeno da je aprilsko vrijeme nestabilno i onemogućava iskorišćavanje svake cvjetnice. Veoma rijetko se dogodi da pčele idu sa cvijeta na cvijet za vrijeme voćne paše. Za njeno sukcesivno iskorišćavanje potrebno je sunčano vrijeme, solidna vlažnost vazduha, dublja vlažnost tla kao i povoljan nivo temperature vazduha. Obzirom da to nije tako, pčelaru se nameće potreba da na svaki način, u tim nestabilnim prirodnim uslovima, pruži adekvatnu pomoć pčelama, sa ciljem da se ni po koju cijenu ne zaustavi ubrzani prolječni razvoj. Pčelar i tada, kao u uvijek u toku godine, mora da obezbijedi da pčele kontinuirano donose hranu sa strane, pa bilo da ona dolazi iz prirode ili iz tzv. podsticajnog prihranjivanja.

Pčelama, dakle, treba pružiti pomoć onda kada im je potrebna. U ovom periodu ta pomoć prije svega, u energetske hrani, pruža se na nekoliko načina. U praksi se primjenjuje prihranjivanje pčela u malim dozama mlakim šećernim sirupom u odnosu 1:1, svakodnevno, u kasnijim popodnevnim satima, ili u dozama 250–300 g svaki drugi dan. To mogu postići oni pčelari kojima je pčelinjak u blizini. Ako je pčelinjak udaljen i u njemu postoji pčelarska kućica, pčelar, ako je u mogućnosti, za vrijeme kišnih i hladnih dana preseljava se na pčelinjak. Pošto takvih uslova uglavnom nema (pčelar je u radnom odnosu, ili nema pčelarsku kućicu...), onda za podsticajno prihranjivanje pčelar koristi ram–hranilice. Ram-hranilica sa medno–šećernim tijestom stavlja se u medišni prostor, a najbolje rješenje je da ona nađe mjesto na sjevernoj strani plodišta, ako za nju ima mjesta. Ovu čvrstu hranu pčele iskorišćavaju za svoju ishranu, i to po pravilu, kada ne opšte sa prirodom.

Ipak, pravu podsticajnu hranu u ovom periodu predstavljaju med u ramovima koji su iznijeti iz plodišta u medište za vrijeme prvog proširivanja gnijezda. Pčele će je radije uzimati nego što će to biti slučaj sa vještačkom hranom. Kod nukleusa i oplodnjaka stavljaju se medno–šećerne pogače i to na satonoše. I ovom prilikom treba nedvosmisleno istaći da se pravo poticajno prihranjivanje vrši prirodnom hranom, odnosno dodavanjem ramova sa medom i pergom ili pak dodavanjem kristalisanog meda na različite načine. Samo takva prihrana maksimalno pomaže pravi razvoj svake pčelinje zajednice.

Svako prihranjivanje ima svoje prednosti i nedostatke. Najbolje prihranjivanje je dodavanje ramova sa zatvorenim medom u zbijeg. Kod ovakvog stimulativnog prihranjivanja pomažemo pčelinjim zajednicama da se što prije razviju i iste pripremimo za bagremovu pašu. Ko nema bagremovu pašu već neku kasniju, nema potrebe za prihranom sem ako ne uvećava svoj pčelinjak.

RAM GRADEVNJAK

April je mjesec kada se postavlja ram građevnjak u biološkoj borbi protiv varoe, a postavlja se u leglu, nikada

na krajevima! Na ovaj način sprječavamo bespotrebno ponovno izvlačenje trutovskog saća, već nam mlade pčele rade na radiličkom saću. U aprilu su stečeni uslovi za to jer imamo obimne paše, topola, kruška, jabuka, džanarika, razni korovi, borovnica, brijest. Sada je pitanje: ako je lijepo vrijeme i pčele opšte sa okolinom, da li ih treba razvojno prihranjivati? Po preporuci iskusnih pčelara ne treba, jer ima u prirodi dovoljno i nektara a i polena. Međutim, ako je vrijeme loše pčele treba stimulativno prihranjivati.

Ram građevnjak predstavlja ram koji se ubacuje u pčelinju zajednicu kako bi se varoa smanjivala prirodnim putem. Ova tema će vjerovatno izazvati diskusije, s obzirom da će neki pčelari biti za, a neki protiv. Obzirom da ova metoda iziskuje mnogo rada, za očekivati je da će protiv nje biti svi „profesionalni“ pčelari, dok će za biti svi oni koji imaju do 50 košnica.

Ramom građevnjakom može se raditi na više načina, a koji će se odabrati zavisi od samog pčelara. Ovdje je bitno pridržavati se nekih uputstava i preporuka.

Ram građevnjak treba koristiti stalno u toku čitave aktivne sezone, od aprila do kraja jula, sve dok u košnici postoji trutovsko leglo. Korišćenje rama građevnjaka samo u proljeće nije dovoljno, jer se krpelj umnožava tokom cijele ljetnje sezone tako da korišćenje građevnjaka treba raditi do kraja jula. Međutim, korišćenje izgrađenog trutovskog saća više puta može da prouzrokuje pojavu krečnog legla.

Zato ram građevnjak treba stavljati u središte legla, a ne na periferiju, kako zbog svega navedenog, tako i zbog krečnog legla. Čak je bolje sa dva pa ih sjeći naizmjenično. Poslije 18 dana izvadimo taj ram, istresemo pčele sa njega, uzmemo viljušku za otvaranje i viljuškom izvadimo zatvoreno leglo. Nakon tog postupka isto saće stavimo pod česmu, operemo hladnom vodom i ram vratimo u istu košnicu na isto mjesto. Pčele će isti odmah očistiti, a matica je dobila ram koji će zalijegati i tako nema gubljenja vremena i gubitka oko izrade saća.

Uklanjanjem trutovskog legla iz tri građevnjaka po sezoni (godišnje) moguće je broj varoa u zajednici smanjiti do avgusta mjeseca za više od 50%, tako da se dobija više vremena prije prvih hemijskih tretmana. Primjenom građevnjaka u borbi protiv varoe postiže se i smanjenje rojevog nagona pčelinje zajednice.

Upotreba građevnjaka daje dobre rezultate samo u dinamici sa vrlo povoljnom pašom i klimatskim prilikama, tj. u vrijeme povoljnih uslova za izgradnju saća. Najbolje ih je upotrijebiti tri puta i to sa napomenom da je efekat mnogo bolji pri srednje jakoj paši, jer tokom jake paše, trutovsko saće biva iskorišćeno za smještaj nektara i matica u njemu, ne stigne da položi neoplođena jaja.

Ako imamo uslova i jaku zajednicu, a želimo da spriječimo rojenje možemo raditi i sa dva rama ubacivanjem na devet dana razlike i vađenjem jednog po jednog i to sa odsijecanjem saća pa ponovnim ubacivanjem samo okvira. Ovakvim radom i postupcima ćemo spriječiti rojenje a u zajednici smanjivati varou.

izvor: pčelarska literatura i sajtovi

MALI OGLASI

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačom, otklapač saća i radijalnu električnu vrcaljku. Za sve informacije pozovite broj telefona 067260041.

Zeka Radonjić

*

Prodajem plac za organsko pčelarenje u Crmničkom polju. Kontakt telefon: 069 313 761.

*

Prodajem oko 25 društava i nukleusa u izvanrednom stanju. Za sve informacije i dogovor, kontakt telefon: 067 217 876.

*

Prodajem LR i DB satne osnove izrađene od domaćeg voska. Cijena je 13 eura po kilogramu. Za sve informacije pozovite: 069 217 550

*

Prodajem 20 šestoramnih DB nukleusa. Kontakt: Risto Borović – 067 634 560.

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama. Kontakt telefon: 069 066 573.

*

Prodajem 30 pčelinjih društava u Ulcinju. Kontakt telefon: 067 527 927

*

Prodajem DB košnice sa 10 ramova, antivaroznim podnjačama i pocinkovanim poklopcima. Cijena košnice bez nastavka je 30 eura.

Takođe, prodajem LR nastavke po cijeni od 8 eura po komadu. Za sve informacije pozovite: 069 217 550.

*

Veoma povoljno prodajem DB košnice sa pčelinjim društvima. Kontakt: Golub Bošković, 068/765-539.

Prodajem povoljno LR i DB ramove, na malo i veliko.

Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite broj telefona: 069/681-796

*

Prodajem ručnu vrcaljku sa šest LR ramova i četiri aluminijske LR košnice sa tri nastavka.

Za više informacija pozovite na broj: 067/614-947.

Prodajem povoljno tri pčelinja društva u DB košnicama (desetka), kao i više praznih košnica bez ramova. Za sve informacije i eventualni dogovor, pozovite: 069/395-880 ili 067/872-999

*

Prodajem 50 LR pčelinjih društava. Košnice i pčele su u odličnom stanju. Uz to ide i sva prateća oprema.

Cijena po dogovoru.

Kontakt: Radovan Kojić Lijeva Rijeka Tel: 067 571 752, 067 626 888

*

Veoma povoljno prodajem LR košnice i vosak. Pozovite na broj 067 220 008.

*

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačama, otklapač saća i radijalnu vrcaljku 12R.

Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite na br. tel. 067 260 041.

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama! tel: 069-066-573

*

Prodajem 25 LR pčelinjih društava sa komplet opremom i metalnim postoljima. Šabo Kurpejović (Rožaje), br. tel.: 067 219 117.

Prodajem dva homogenizatora sa mješačima od po 800 litara. Jedan je sa motorom i reduktorom, a drugi bez. Postolje je od inoxa.

Cijena 4100 eura.

Napomena: mogu se kupiti i pojedinačno, a cijena u tom slučaju je po dogovoru.

Kontakt telefon za sve informacije je 068024339

*

Formiram za prodaju DB nukleuse za poznate pčelare. Tel. 069/012-208

*

Prodajem povoljno ramove nove đerzonke sa satnom osnovom. Vesko Novović, tel. 067 387 525

*

Prodajem korišćene šestoramne nukleuse LR i oplodnjake LR. Risto Borović tel. 067 634 560

*

Prodajem pčele na ramovima, nukleuse, kompletna društva i prirodne rojeve sa grane. 067455787

*

Prodajem kontejner za pčele sa 48 pozicija za LR košnicu. Prodajem i pčelinja društva na ramovima ili sa košnicama. Za sve informacije pozovite 069/016 289.

*

Prodajem 10 kompleta aluminijskih LR košnica, kasetnu radijalnu vrcalicu sa 24 rama i otklapač saća. Za sve informacije pozovite br. tel. 067 664 345

*

Povoljno prodajem pčelinja društva u LR košnicama. Br. tel.: 067 625 804.

*

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica